

LUMINA

FOAIE RELIGIOASĂ-CULTURALĂ PENTRU POPOR

ABONAMENTUL:

Pe an: 12 coroane
Pe 6 luni: 6 "
Pe 3 luni: 3 "
Un număr 24 bani

APĂRE JOIA

REDACTOR:
Dr CORNEL CORNEAN

REDACȚIA ȘI ADMINISTR.: Strada Timișorii Nr. 59.

TELEFON Nr. 30.

INSERTIUNILE SE SOCOTESC AMĂSURAT TARIFEI
MANUSCRISELE NU SE ÎNAPOIAZĂ

Închinare memoriei episcopului Nicolae Popea

Cei răi nu știură prețui pe
bărbatul cel nobil, decât
numai după ce-l perdură.
(Sofocle)

Cea mai înaltă societate a literelor române: «Academia română» e întrunită în ședință festivă sub președinția înțeleptului ei ocrotitor, regele Carol. Sunt prezente cele mai marcante figuri ale culturii românești, cari au săvârșit fapte neperitoare și cari constituie, fiecare în parte, câte o pagină a istoriei contimporane. Bărbați de stat, arhierii cucernici, mănuitoari dibaci ai condeiului, trecuți cu toții încă în viață la nemurire, împodobesc galeria. Privirea tuturor este ațintită asupra tribunei, care două ceasuri întregi este stăpânită de patriarhul cu podoaba-i de plete ninse, cu înfățișarea-i de o frumsețe biblică: episcopul Nicolae Popea. Cuvăntează despre Andrei Șaguna și gloria ortodoxiei românești. Aducând prinos învățătorului său iubit, — care a creiat din biserică sa, umilă până la dânsul, scut puternic al existenței noastre etnice, — episcopul Nicolae Popea trece pragul savantului corp, pragul nemuririi culturale. — Discursul de recepție este subliniat cu ovații îndelungate... Bătrânul rege, purtătorul coroanei de oțel, coboară tronul, strânge mâna încăruntitului purtător al mitrei arhieresti, și astfel statornicește simbolul tăriei bisericii dreptcredincioase!

Acest tablou măreț și fără păreche în istoria bisericii noastre, al anului 1900, mi-se desprinde de pe pânza amintirilor, stând în fața crucii de marmor negru, care străjuește de nouă ani de zile la capul în Domnul adormitului episcop al Caransebeșului Nicolae Popea. În fiecare an, în ziua morții sale, îi cercetez mormântul din acel colț al cimiterului, care stăpâneș-

te alvia Sebeșului în sus, spre... izvorirea sa. Și aici, în tăcerea asfințitului dogoritor de August, mi-se deschide cartea vieții și a lucrării episcopului dispărut. Să privim în ea!

Episcopul Nicolae Popea s'a născut la 17 Februarie 1826 în Satulung, de lângă Brașov, din familie preotească. Studiază în Brașov, Blaj, Cluj și Viena, unde-l află vijelia anului 1848 și unde face cunoștința marilor bărbați Const. Negri, frații Golescu, Bolintineanu ș. a. Măntuind studiile întră în serviciul statului. Murind la anul 1856 secretarul consistorial, protosincelul Dr Grigore Pantazzi, nemuritorul Șaguna îl cheamă în slujba bisericii, scriindu-i: «Perzând pe Grigore, am mare lipsă de tine. Acum vino la mine». A mers și a stat lângă dânsul până-ce a apus, devenindu-i «mâna dreaptă». A lucrat împreună cu Șaguna actele cele mai însemnate privitoare la ridicarea bisericii din umilința trecutului și la democratizarea ei prin Statutul organic. I-a parte în viața publică ca deputat în dieta din Sibiu, în senatul imperial din Viena, ca președinte al comitetului național din Transilvania și conduce la 1881 memorabila conferință națională. Devine pe rând fondator al tuturor însoțirilor noastre culturale. Și lucrează neîncetat opuri științifice ca: «Vechea metropolie», «Memorialul» și «Biografia lui Șaguna», care o închină «poporului românesc, pe care l-a iubit Șaguna mai mult decât pe sine însuși». Aceste scrieri îi deschid porțile Academiei.

La 1859 intră în tagma călugărească, ca la 1871 să fie hirotosit întru arhimandrit, după-ce cu un an înainte Șaguna îl numește vicar arhiepiscopesc, predestinându-l astfel să-i fie urmaș. Partizanii săi au și încer-

cat în două rânduri să împlinească dorința lui Șaguna, dar fără succes. Activitatea bisericească și națională a arhimandritului Popea a fost în schimb răsplătită în Bănat, care l-a înălțat la 27 Martie 1889 pe tronul marelui arhieriu al Caransebeșului: Ioan Popasu. Iată cum întâmpină acest colț de țară, prin graiul marelui bănațean Coriolan Brediceanu, pe învățăcelul lui Șaguna:

„Ales cu bucurie, întâmpinat cu mândrie, primit cu iubire fiiască! „*Razimul* Tău fie legea bisericii noastre constituționale; *Scutul* Tău fie dreptatea; *Acoperemântul* Tău fie încrederea și atunci *Speranța* Ta însoțită de palpitările inimii sutelor de mii, speranța Ta, care e și a noastră: *prosperarea bisericii, progresul culturii*, o vei vedea cu ochii și ca să ajungi această răsplată deamnă de nobilul Tău suflet, ca brațul Tău să poarte cu tărie toiagul eparhiei noastre, ca înțelepciunea să-ți lumineze toate faptele Tale, ca devotamentul Tău către biserică și națiune să ardă cu foc nestins, pentru Tine părintele nostru demn, ridicăm la tronul Tatălui cerească fiecește noastre rugăciuni...

Arhierul îi răspunde:

„*Episcopului i-se dă cârja în mână nu pentru pompă sau mărire deșartă, ci ca un simbol al arhipăstoririi sale, ca o armă morală, cu care să lupte pentru biserică, pentru adevăr și dreptate, pentru binele și jericirea eparhiei incredințate arhipăstoririi sale!*”

Acesta este al doilea moment, pe lângă recepția dela Academie, care luminează cu putere pagina, ce a lăsat-o în istorie episcopul Nicolae Popea.

Ca episcop a continuat opera nemuritorului său înaintaș, întărind eparhia și instituțiunile ei, aducând cinste cârjei arhieresti, luptând luptă dreaptă și făcându-se vrednic de odihna veșnică, la care a fost chemat în 26 Iulie 1908, în vârstă de 83 ani. Și acum, după moartea sa, se înfrățesc cele două momente luminoase ale vieții sale cu al treilea, — care dovedește gândirea înaltă și inima sa de aur, cari au fost podoaba de cel mai înalt preț a personalității sale —: testamentul. Întreaga sa avere «câștigată

cu economie și mare cruțare din modestele venituri ce le-a avut și constatatoarele din peste un pătrar milion coroane o lasă eparhiei cu încredințarea, ca să facă o fundațiune, care să-i poarte numele. Din interesele capitalului fundațional 20% se dau studenților români ortodocși; 20% la învățăceii și sodalii români ortodocși dela orice meserie sau industrie, 10% Consistorului, iar 50% se capitalizează.

Și precum odinioară arhipăstorul Moldovei Veniamin Costachi, astfel și arhipăstorul adormit în Domnul al eparhiei noastre Nicolae Popea, a putut face cu conștiința curată mărturisirea: «Totul ce mi-a stat prin putință am făcut, și cu sfatul și cu fapta, ca să sporesc și sufletește și materialicește, înflorirea sfintei biserici».

Ne închinăm cu smerenie amin-tirii sale!

Din sfânta Scriptură

„Mulți zic despre sufletul meu: pentru dânsul nu este nici un ajutor la Dumnezeu. Tu însă Doamne ești scut împrejurul meu, mărirea mea, care înalți capul meu“ (Psalm 3 cap. 2 v. 3).

Dumineca a VII-a după Pogorârea sf. Duh

(Evanghelia dela Matei c. 9, v. 27—35).

„În vremea aceea trecând Isus amers după dânsul doi orbi strigând și zicând: miluește-ne pe noi Isuse, Fiul lui David. Iară dacă a venit în casă, s'au apropiat de dânsul orbii, și le-a zis lor Isus: credeți, că pot să fac eu aceasta? Zis-au lui: așa Doamne. Atunci s'a atins

de ochii lor, zicând: după credința voastră să fie vouă. Și s'au deschis ochii lor, și le-a poruncit lor Isus, zicând: vedeți, ca nimenea să nu știe. Iară ei ieșind l-au vestit pe dânsul în tot pământul acela. Iară după-ce au ieșit ei, iată au adus pe un om mut, îndrăcit. Și după-ce a scos pe demon, a vorbit mutul, și s'a mirat mulțimea zicând: că nici odată nu s'a văzut asemenea în Israel. Iară Fariseii ziceau: El scoate pe draci cu domnul dracilor. Și străbătea Isus toate cetățile și orașele, învățând în orașele lor, și propoveduind evanghelia împărăției și vindecând toată boala și toată neputința în popor“.

*

Cum se întreceau odinioară toți bolnavii de lângă mare și Iordan, să ajungă în preajma Mântuitorului? Cei fără lumină, neputincioșii, surzii și mușii, îndrăciții și cei acoperiți cu scârboase bube, cari bolind de ani de zile își pierduseră orice nădejde de a se putea însănătoși, auzind de vestea lui Isus, deodată tresăltară de bucurie. Un singur gând aveau acum, gândul, de a întâlni pe Mântuitorul. Dela o atingere a hainei Lui, dela o privire blândă și milostivă, dela o vorbă rostită de Fiul Mariei, așteptau mântuirea.

Așa și cești doi orbi. Câte n'or fi cercat în trudita lor viață, câți doftori n'or fi cercetat și cât n'or fi cheltuit, să-și dobândească lumina ochilor? Dar' înzadar, căci boala lor nu se putea vindeca prin mână omenească și ei nu puteau scăpa de neagra împărăție a întunerecului, în care nu le licărea nici o rază de lumină. E dureroasă, înspăimântător de dureroasă soarta orbilor. Noi, cari suntem părtași fericii, de a vedea lumea asta cu toate frumusețile ei, poate nici nu putem înțelege, cât este de grea soarta celui fără lumină. Și totuși, ni se strânge inima de durere, lacrimi amare ni se scurg din gene, când ne gândim mai cu de-adinsul la nefericirea orbilor. Ani grei ca plumbul trec peste ei, acelaș urât și negru pustiu îi ține învăluți și nu li se arată de nicăiri nădejdea unei licări de lumină.

Îi este greu orbului din naștere, dar cu mult mai crâncen e lovit cel-ce a avut odată lumina, pe care mai apoi a pierdut-o. Nici unul, nici altul nu se pot desfăta în privirea celor de pe pământ; păduri, râuri și livezi pentru ei sunt vise; cer înstelat și soare strălucitor le trăiește numai în închipuire. . . .

Cui nu-i e milă de asemenea nenorociți? Cine ar fi atât de împetrit la inimă, să nu simtă împreună durerea cu cel-ce suferă de lipsa vederii?

Dar Isus Mântuitorul a putut sta nemșcat, când cei doi îi strigară: Miluește-ne pe noi Isuse, Fiul lui David? El, care aprindea neîntrerupt făclia cunoștinții de Dumnezeu în suflete, nu putea lăsa nici trupurile să fie lipsite de lumină. Nu i-a lăsat nici pe cei doi, ci cu puterea cuvântului său dumnezeesc a ridicat vălul de întunec, ce le coperea ochii. Și care a fost prețul vindecării săvârșite de Isus? Doftorii zilelor noastre vindecă pe bani. Isus a cerut dela cei cari îi cerșiau mila și ajutorul un singur preț: credința. El s'a îndestulit numai cu atâta. Pentru cel-ce o dă, nu e mult, și când își dă credința, nu pierde nimic, dinpotrivă câștigă neprețuitul dar, de a fi fiu al lui Dumnezeu. Oricine se putea tămădui, dacă plătia cu aurul curat al credinții sale.

Îndată ce Isus a dat vedere orbilor, a tămăduit și pe mutul îndrăcit, ce i-se adusesse înainte. A dat cuvânt grăitor aceleia, a cărui gură se încleștase pe urma lucrării celei stricacioase a diavolului. Spre uimirea lumii mutul a început să grăiască, pecând pizmașii farisei, rușinându-se de puterea lui Isus, îl învinuiau, zicând: „cu domnul dracilor scoate dracii“. Nebunia acestor înrăuțațiți o întrecea numai răutatea inimii lor, căci doar' e știut, că prin diavolul bine nicicând nu s'a făcut, ci din el izvorește numai răul și pierzarea.

Ci, Isus nebăgând în seamă uneltirile și bătăliile dușmanilor își urma calea, învățând și împrăștiind cu mână largă darul tămăduirilor, arătându-și astfel puterea dumnezeirii. Pe drumul bătut de el se re-

„FOIȚA LUMINEI“

Sămănătorul

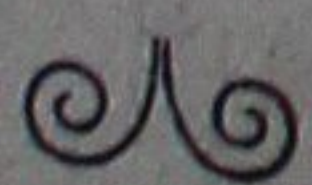
A. Vlahuță

Pășește 'n țarină sămănătorul
Și 'n brazda neagră, umedă de rouă,
Aruncă 'ntr'un noroc vieța nouă,
Pe care va legă-o viitorul.

Sunând grăunțele pe bulgări plouă:
Speranța, dragostea lui sfântă, dorul
De-a 'mbelșugă cu munca lui ogorul,
Le samănă cu mâinile-amândouă.

Trudește, făcătorule de bine,
Veni-vor, roiuri, alții după tine,
Și vor culege rodul — bogăție.

Tu fii soldatul jertfei mari, depline:
Ca dintr'un bob să odrăslească miia,
Cu sângele tău cald stropește glia!

Ion Roată și Cuza Vodă

I. Creangă

Între țărani frunțași, cari au luat parte împreună cu boierii, cu episcopii și cu mitropolitul țării la *divanul ad hoc* din Moldova, în 1857, eră și moș Ion Roată, om cinstit și cuviincios, cum sunt mai toți țărani români de pretutindenea. — Numai atâta că moș Roată, după câte văzuse și după câte pățise el în viața sa, nu prea puneă temeii pe vorbele boierești, ci avea gădilici la limbă; adecă spunea omului verde în ochi, fie cine a fi, când îl scormolea ceva la inimă. . . .

În *divanul ad hoc* din Moldova erau boieri de toată mână: și mai mari și mai mici, și mai bătrâni și mai tineri, și mai învățați și mai ne- învățați, cum îi apucase timpul. Între acești din urmă erau de-al-de bătrânul Alecu Forăscu, poreclit și Tololoi, Grigore Cuza, și alți câți-va de-al-de-aceștia care, fiindu-se de obiceiurile strămoșești, în toate sărbătorile ascultau cu evlavie slujba bisericească dela început până la sfârșit, cântând și citind la strană de-avalma cu dascălii și preoții bisericii; iar la zile mari, ca să le ticnească veselia, împărțeau bucăți de pâne cu orfanii, cu văduvele și cu alți nevoeși, cum apucase din părinți. Atâta-i ajungea capul, atâta făceau și ei pe vremea lor, Dumnezeu să-i ierte și să-i odihnească, unde-or fi acolo, că bune inimi aveau.

Dar să ne întorcem iar la *divanul ad hoc*. Aici, ca în toate adunările de felul acestora, se

făcea vorbă multă; și era lucru firesc să se facă, fiind luptă între *timpul de față* cu *cel trecut* pentru cea mai dreaptă cauză a neamului românesc: „Unirea“, sfânta Unire a Moldovei și a Munteniei!

Boierii cei mai tineri, crescuți de mici în străinătate numai cu franțuzească și nemțească, erau cârtitori asupra *trecutului*, și cei mai gură-livi totodată. Vorba, portul și apucăturile bătrânești nu le mai veneau la socoteală. Și din această pricină, unii, în aprinderea lor, numeau pe cei bătrâni: „*rugini învechite*“, *ișlicari*, *strigoii*, și câte le mai venea în minte, după cum le era și creșterea; dă, învățați nu-s? . . .

Nu-i vorbă, că și nătângia unor bătrâni era mare. Une-ori când se mâniiau, dădeau și ei tinerilor câte un ibrișin pe la nas, numindu-i: „*bonjuriști*, *duelgii*, *pantalonari*, *oameni smintiți la minte*, și *ciocoi infumurați*; *lăpădați de lege*, *stricători de limbă și de obiceiuri*“. — În așa împunțare de idei se aflau boierii bătrâni cu tineretul din *divanul ad hoc* al Moldovei. — Cu toate că și unii și alții erau pentru „Unirea“. Numai atâta, că bătrânii voiau „Unirea“ cu *tocmeală*, iar tinerii „Unirea“ fără *socoteală*, cum s'a și făcut.

Toate ca toate, dar mare luptă aveau unii dintre boierii tineri cu cuconul Alecu Forăscu, care, una două, îi tolocănea muștrându-l. Ba că „nu vorbesc drept românește cum vorbeau părinții lor, ci au corchezit graiul strămoșesc de nu-i mai înțelege nimeni“; ba că „face omul cu cineva o jovărășie cât de mică, și tot urmează invoială între părți, iar nu așa cu ochii închiși;

vârșă binecuvântarea, și popoare cu ochii țintiți spre cer și cu inimile aprinse îi preamăreau numele.

Preotul din vale

Știrile săptămânii

Mersul războiului. Comunicatele oficiale au pentru săptămâna trecută următoarele vești: La frontul apusean dușmanul a continuat cu atacurile sale, așa că conducerea armatelor germane a preferat o retragere strategică față de o învingere împreună cu grele jertfe de sânge. Frontul german a fost deci retras în ordine în dărât, până la linia Soissons-Reims. Francezii au intrat în Soissons. Șeful cartierului general german Ludendorff recunoaște, că „planul său strategic deastădată n'a avut noroc”, dar *privește cu încredere și cu deplină nădejde la desfășurarea în viitor a războiului.* Luptăm pe pământ francez, nu desprețuim sporirea numerică a dușmanului cu trupe americane și africane, dar pierderile sale sunt cu atât mai mari. Iar generalul Hindenburg declară, că „*infanteria noastră a săvârșit fapte vrednice de admirat, cauzând dușmanului pierderi ne mai auzite. Noi avem încredere în biruință și vom fi la locul nostru, precum am fost în cei 4 ani apuși, eluțând pacea.*”. Declarațiile acestea, izvorite din convingerea celor doi mari generali germani, că au încredere în învingere și în schimbarea norocului armelor, ne însuflă nădejdi spre pacea dorită de toată lumea.

La frontul italian au fost lupte de artilerie, iar la frontul din Albania trupele cunoscutului general Pflanzer-Baltin au secerat învingere și au ajuns linia Fieri-Berat.

Cătră cetitori. Rugăm pe toți acei cetitori ai noștri, a căror abonament a expirat deja la 1 Iulie a. c., să ne trimită prețul foii, sau să ne încunoștiințeze, că nu mai voesc să-o aboneze, pentruca să le oprim trimiterea „Luminii”. Spesele împreunate cu scoaterea unui ziar sunt astăzi atât de mari, încât nici noi nu ne putem permite luxul, de a-o trimite gratuit nimănui.

Cei cari își schimbă adresa, pentru tipărirea unei fășii noi, și pentru schimbarea registrelor, îi rugăm să ne trimită 1 cor.

Numeri de probă trimitem cu plăcere fiecăruia, care ni-se adresează.

Nu vor fi azențări noi. S'a răspândit vestea, că în Septembrie se vor azența din nou glotașii neapți de 25—48 ani. Din loc competent se desminte această știre.

Anul școlar se va începe la timpul normal, adică în 1 Septembrie. Dar ministrul împuternicește pe directorii școalelor să concedieze elevii, a căror părinți sunt economi și au lipsă de brațe muncitoare, pe câte 3—3 săptămâni atât pentru lucrul de toamnă, cât și pentru cel de primăvară.

O scrisoare. Onorată redacție, Pecând am fost acasă pe câteva zile la concediu mi-a picat în mână foaia D-Voastră. Mi-a plăcut conținutul ei. Dreptacea vă scriu unele lucruri, pe cari cred le are fiecare soldat Român la inimă. Dacă binevoiiți a publica rândurile mele cred că nu faceți un lucru de prisos.

Mi-se pare că nu e un soldat Român, care să nu fie băgat de seamă, că în spitalele și la zăretele din dosul frontului mai în toate limbile sunt mici biblioteci la dispoziția răniților și bolnavilor veniți dela front. Singur în limba română nu află absolut nici o carte. Nu zic numai de fronturile îndepărtate, cum e d. e. cel din Tirol unde e mai greu de trimis — dar nu cu neputință — ci de ex. cum e frontul bucovinean. Să luăm Sighetul Marmației unde nu am fost capabil să află o carte scrisă în dulcele nostru grai, desi am fost cam la o sută de români.

Nu e acesta lucru trist? Cu atât mai trist cu cât în aceste vremi grele, fie de urât, fie poate de simțirea de a scăpa de amintiri neplăcute sau din alte motive poate mai adânci, gustul de cetit s'a dezvoltat foarte mult. Am văzut oameni, cari fiind acasă înainte de război n'ar fi luat o foaie sau o carte în mână nici pentru lumea toată. Dar aici îi vezi umblând după foi românești. Poate să fie cauza și străinătatea de care caută să se scape procurându-și niște clipe intime cu cetitul foii în limba lui. Dar totuși trebuie să fie și un motiv mai mare care a făcut din românașul nepăsător om, care se interesează de curgerea lumii.

Eu cred că soldatul român în drumul său lung de acasă până la frontul Rusiei și al Italiei s'a rușinat văzând că cât e el de înapoiat față de fiii altor popoare. A văzut că nu e destul să fi viteaz și credincios, căci pentru ca să-ți aprecieze cineva calitățile mai trebuie să fi și cult și conștient de însemnătatea operei ce ai săvârșit. A văzut, că mulți cari nu au făcut acele minuni cari au pus lumea în uimire, au secerat fructul jertfii sale. Modest și umilit cum el a rămas totdeauna îndărăul celorlalți, pe când dacă a fost vorba de o întreprindere mai primejdioasă totdeauna el a fost cel dintâi.

Aceasta e cauza cea mai adâncă care l-a

făcut pe român să-i placă cititul. Și fiind vorba de un lucru îmbucărător în urma cărui avem să secerăm progresuri bogate, ar trebui să prindem prilejul și să-i susținem și dezvoltăm această pornire sănătoasă. Am putea face aceasta în foarte multe feluri. Puțin curaj și câteva jertfe neînsemnate, ar fi destul pentru început. Căci apoi treaba ar merge, pentrucă să nu uităm, chemăm în ajutor pe cel mai competent element al culturii românești, pe țaranul român.

Și apoi am simți o satisfacție și noi soldații, când venind cândva acasă am afla că munca noastră nu a fost zadarnică, căci cei rămași acasă au gândit la noi și ne-au făcut drum, arătându-ne încăt să mergem cu puterea noastră vâjnoasă și neîndoelnică, câștigată pe urma sângelui vărsat.

Sperând că dați publicității aceste șire, rămân cu stimă, fruntaș Nicolae Bagiu din Satul-nou, de prezent în Pöstyén.

Rezultatul luptelor germanilor în anul al patrilea de război e următorul: Au ocupat teritor la răsărit 198,256 klm. pătrați; în Italia 14,423 klm. pătrați, la frontul apusean 5,323 klm. pătrați. La olaltă 212,002. Au ajutat curățirea Finlandei, Ucrainei, Crimeei de bande tâlhărești. Iar prada de război câștigată e următoarea: 7000 tunuri, 24,000 mitraliere, 751,972 puști, 2000 aeroplane, 200 baloane, 1705 cuine de câmp, 300 tankuri, 3000 locomotive, 21,000 vagoane și 65,000 trăsuri. Numărul prizonierilor făcuți în anul al patrilea de război se urcă la 838,500, iar numărul total al prizonierilor făcuți dela începutul războiului e de 3 și 1/2 milioane.

Stipendiu. Atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra stipendiului de 1200 cor., din „Fundatiunea Nicolae Popea” ce se dă unui învățat, care voește să fie aplicat în „Tipografia diecezană” din Caransebeș. Rugarea cu estrasul de botez, atestatul de sărăcie și testimoniul școlar să se trimită până la 15/28 Consistorului diecezan de aici. Concursul pentru stipendiile, ce le dă Consistorul din celelalte fundațiuni, expiră la 7/20 August.

Publicare. Se aduce la cunoștința celor interesați, că sediul cercului al XV de stupărit s'a mutat dela Deva la Caransebeș, concrezându-se cu conducerea aceluia profesorul Svetislav Radojesits. Respectivul intenționează să țină în Logoj-Caransebeș și în ale localități mai mari cursuri de stupărit, cari vor ținea câte 18 zile. Cei-ce doresc să ieie parte la aceste cursuri să se înștiințeze la senatorul Dr Petru Florianu. Ar fi de dorit, să participe cât mai mulți la aceste cursuri, căci pe lângă că stuparul câștigă un articol nutritor, prisosul îl poate valoriza pe lângă prețuri foarte urcate. Caransebeș la 31 Iulie 1918. Doboșan m. p. primar subst.

Clopot de oțel în Agadici. Preotul Aure-

căci dacă n'ai carte, n'ai parte, scurtă socoteală”; ba că „de când cu străinătatea, v'ați înstrăinat și legea, și limba, și inima, și chiar dragostea sătenilor; și după nepăsarea și risipa ce o facem, svârlind banul pe lucruri de nimica, puțin mai avem de înstrăinat; și nu-i departe vremea aceea, pe cât văd eu. — Întrebați pe bieții nemernici de săteni, să spue ei dacă mai cunosc cine le e stăpân. Au rămas ca niște câni ai nimănui, sârmanii oameni! Cine se scoală mai de dimineață, acela e mai mare în sat la ei, de-i horopsește și-i tuhăește mai rău decât pe vite”; ba că „vai de țara care ajunge s'o puie copiii la cale”.... — Și câte și mai câte năzdrăvănii d-al-de-aceste.... Lasă pe bătrâni să te descânte și să te judece ei în legea lor, că nu-ți mai trebuie alt popă....

Și iacă așa cu d-al-de cuconul Alecu Forăscu.

Acum vine alta la rând:

Într'una din zile, cum vorbea frumos un boier dintrei cei tineri, iacă și moș Ion Roată sare cu gura:

— Aveți bunătate de vorbiți mai moldovenește, cucoane, să ne dnmerim și noi; căci eu unul, drept vă spun, că nu pricep nimica, păcatele mele! —

Un oarecare boier întâmpină atunci pe moș Roată, zicându-i cu glas poruncitor și răutăcios:

— Dar ce nevoie mare este să înțelegi tu, moicicule? Tacă-ți leoarba dac'ai venit aici, c'apoi... întoarce-ne-vom noi acasă, și helbet! nu ți-a lua nime din spate ce știu eu.... Auzi, obrăz-

nicie! — Tu, cu optzeci de mii de fâlci de moșie, și el un ghiorlan c'un petec de pământ, și uite ce gură face alătura cu mine!

Moș Roată simțindu-se lovit până în suflet, răspunde atunci cu glas plângător:

— Dar bine, cucoane, dacă nu v'a fost cu plăcere să pricepem și noi câte ceva din cele ce spuneți dumneavoastră, de ce ne-ați mai adus aici, să vă bateți joc de noi?! Ei, cucoane, cucoane! puternic ești, megieș⁹ îmi ești, ca răzeș¹⁰ ce mă găsec, și știu bine că n'are să-mi fie moale, când m'oi întoarce acasă, unde mă așteaptă nevoile. Dar să nu vă fie cu supărare, ia, palmele aceste țărănești ale noastre, străpuse de pământ și pline de bătătură, cum le vedeți, vă țin pe dumneavoastră de atâta amar de vreme, și vă fac de huzuriți¹¹ de bine; și mai mult decât atâta: orce venetic în țara asta este oploșit¹² de dumneavoastră și-l priviți cu nepăsare cum ne suge sângele, și tăceți și-l îmbrățișați! Numai noi, vite de muncă, vă suntem dragi ca sarea în ochi!... Din mojici, din ghiorlani și din dobitoci nu ne mai scoateți! Dumnezeu să ne ierte, și să ne iertați și dumneavoastră, cucoane, dar cu adevărat, așa este; v'ați deprins a lua focul totdeauna cu mâinile noastre cele mojicești.... Și tot noi cei vinovați.

— Sfânt să-ți fie rostul, moș loane, că ai vorbit din durere, răspunde atunci cuconul Alecu Forăscu: și sunt fericit, că stai alătura cu mine. Decât un bonjurist c'o mână de învățătură, mai bine un țaran cu un car de minte.

La aceste vorbe, mulți dintre boieri s'au

simțit atinși; cel cu pricina a rămas ca opărit. Iar colonelul Alexandru Cuza a dat mâna prietenește cu moș Ion Roată.

În sfârșit, după multe desbateri furtunoase, urmate în divanul ad hoc, s'a încuviințat „Uniunea” și apoi deputații s'au întors fiecare pe la vetrele lor.

Peste câțiva ani după aceasta, trecând Cuza Vodă spre București, a poposit la Ajud, unde l-a întâmpinat o mulțime de lume ca pe un Domnitor.

Printre lumea ce se înghesuea, cu treabă, fără treabă, iacă se zărește o hârtie fâlțând pe deasupra capetelor mulțimii, în vârful unei prăjini. Cuza-Vodă înțelegând că trebuie să fie vr'un suflet năcăjit, face semn să se deschidă calea. Și când colo, un țaran bătrân cade în genunchi dinaintea Domnitorului, sărutându-i mâna, cu lacrimile în ochi, și dându-i o hârtie scrisă pe toate fețele.

— He, he! moș Ion Roată, prietenul și tovarășul meu cel vechi din divanul ad hoc, lucru negândit! Ridică-te, moș loane, și spune fără sfială, ce durere ai? Ți-a făcut cineva vr'un neajuns?

Moș Roată văzând, că după atâta ani de zile nu l-a uitat colonelul Alexandru Cuza, și că l-a primit cu atâta bunătate, a început a plânge cu hohot și a-l ruga să-i cetească hârtia. Vodă fiind gata de plecare și văzând că hârtia lui moș Roată cuprinde multă polologhie, zise cu blândețe:

Iiu Nemoian de aici cu ajutorul credincioșilor Ioan Raica și Ioan Raica Gaita a adunat dela oameni suma de 1000 cor., cu care apoi a cumpărat un clopot de oțel. În 8/21 Iulie a. c. clopotul s'a sfințit prin preoții Aureliu Iana din Măidan și Aureliu Nemoian din Agadici. Astfel această harnică comună. Vorbirea bisericii din a fost balzam pentru inimile sângerânde pe urma războiului ale credincioșilor. Laudă vouă bravi- lor agadicieni și păstorului vostru!

Școala civilă de fete a „Asociațiunii” din Sibiu, publică condițiile de primire în internatul ei. Elevele vor aduce la înscriere atestatul școlar, extras din matricula botezaților și dela forul civil. Cererile pentru examen de primire, sau diferențial, sunt a-se înainta direcțiunii până la 2 Sept. a. c.

Prelegerile regulate se încep în 5 Sept. Sunt de a-se solvi următoarele taxe: înscriere 4 cor., fondul de pensie 8 cor., didactru anual 100 cor., taxa de întreținere în internat 1600 cor.

La școala comercială română din Brașov înscrierile vor fi în 1, 2, 3 Septembrie v. Prenotările pentru înscriere în cl. I se fac până la 15 August v. La înscriere se cere atestat școlar și atestatul de botez.

A apărut: Anuarul inst. ped. teol. din Arad și cel al școlii civile de fete a Asociațiunii din Sibiu.

Protopop al Vingei a fost ales harnicul preot Dr Petru Țucra din Șemlac. Felicitări!

SFATURI MEDICALE

Pricinile pentru cari mor atât de mulți copii la sate

Oameni buni,

Un doctor dela oraș, care nu trăise nici un ceas printre săteni, scria odată că orășenii nasc mai mulți copii decât sătenii! Cine trăește însă cu d-v. știe tare bine că, deși aveți puțini copii în deobște, dar se nasc mult mai mulți decât la orașe. Atunci cum se face oare că tocmai d-v., cari faceți mulți copii, aveți mai puțini?

Dar întâi și întâi, pentru ce orășenii face mai puțini copii? Pentru că de obicei sufletul orășenului nu-i atât de curat ca sufletul țărănu- lui, pentru că orășenul se gândește mai mult la dânsul decât la ai lui, și mai ales că pentru o- rășan copilul este o mare sarcină, o mare chel- tuială, până ce ajunge să-l aducă să-și câștige

— Spune, moș loane, din gură ce ai de spus, că mai bine am să înțeleg.

Atunci moș Roată viindu-și în sine, începe a se jălu:

— „Luminarea Voastră! De când cu pă- catul cel de ad hoc n'am mai avut zi bună cu megieșul meu cel puternic, stăpânul unei mo- șii foarte mari, pe care-l cunoști, Măria Ta. N'am gândit, nenorocitul de mine, că dumnealui, un boier așa de mare, putred de bogat și cu învâ- țătură, să-și pue mintea cu unul ca mine, dela niște vorbe nesocotite ce le-am zis și eu atunci într'un necaz. Numai Dumnezeu să-i deie sănă- tate și bine, dar amarnic m'a lovit în avere și în cinste! Crede, Măria Ta, că nici eu n'am fost așa de sec între cei de-o seamă cu mine. Dar de cum am ajuns acasă, goană și prigoană pe capul meu, din partea boierului, în tot felul:

Întâi și întâi, a pus în adins pe feciorii bo- ierești, să-mi caute pricină și să mă aducă la sapă de lemn; și aceștia, ca oameni fără jude- cată și pismași, făceau toate chipurile, sau ei deadreptul sau prin alții, cum să deie vitișoa- rele mele măcar de-un pas pe moșia boierească; și apoi sub cuvânt că au făcut stricăciune, să mi le poată ucide fără nici o cruțare! Și astăzi împușcă-i porcii, mâne vacile și boii, poimâne căișorii, în altă zi ia-i oile dinapoi cu grămada și du-le la curte. Îți poți închipui, Măria Ta, ce urgie grozavă era pe capul meu! Văzând eu dela o vreme, că nu mai încetează cu jafurile, mi-am luat inima'n dinți, și m'am dus la boier să mă jăluiesc. Și boierul în loc de cuvânt bun, m'a

traiu prin munca lui. Pentru aceste pricini oră- șanul face toate chipurile ca să nu facă mulți copii. Pentru țărăn, din potrivă, copilul nu-i o sarcină ci un câștig.

Cum s'a zburătăcit copilul e de folos pen- tru dânsul; iar după ce s'a rădicat binisor, mână boii la plug și-i de toată îndemânarea. Când e flăcăiandru muncește de a binele alătura de părinți.

Când întrebi pe o orășancă câți copii are, îți răspunde cu obidă că are 2 ori 3, pe când dacă întrebi pe o țărăncă, îți răspunde că a făcut 6 ori 7 dar nu i-a lăsat Dumnezeu decât 2 ori 3, iar pe ceilalți i-a luat de mici.

Să vedem pentru ce mor mulți copii la d-v. și să iau pricinile pe rând.

1. Se știe că d-v. cruțați iapa care are să fete când e aproape de soroc; tot așa cruțați și vaca, prin satele pe unde obișnuți a pune va- cile la jug. Le cruțați de muncă prea multă, pentru că știți că atât iapa cât și vaca nu trebuie să muncească din greu aproape de soroc pentru ca să nu se primejduiască vițelul ori mânzul pentru ca să-i poată făta bine și să aveți parte de dânsii. Pe lângă cruțarea de muncă grea a dobitoacelor, mai aveți grijă ca să le dați aproape de fătare și un nutreț mai bun și mai îmbielșu- gat, și bine faceți; și faceți acest lucru pentru că știți că tot pentru d-v. îl faceți. Femeile d-v. însărcinate nu se bucură de aceeași cruțare cu vitele; ele și când sunt în două luni, și când sunt în nouă luni, muncesc tot atâta ca ori când, ca și când ați socoti că odihna e bună pentru vitele ce au a făta, pe când pentru fe- meile ce au a naște nu-i trebuitoare, ca și când vă pasă mult să aveți viței sau mânzi buni, pe când puțin vă pasă dacă copilul d-v. e voinic ori becisnic.

Astfel fiind, se înțelege că copiii cari se nasc din femei istovite de muncă grea și neîn- treruptă, nu au nici o vlagă, sunt slabi și gata să închine steagul la cea mai mică pricină, să se prăpădească în fașă, să vă aducă amărăciune sufletului tocmai din pricina d-v. Copiii Dum- nezeu îi dăruiește pentru ca să ne fie spre bu- curie casei și spre mângăierea și sprijinul bă- trânețelor, dacă nu facem tot ce ne stă în pu- tință pentru ridicare lor, păcătuim înaintea lui Dumnezeu și ne umplem de întunec gospodăria.

2. Chiar îndată după naștere, copilul are ne- voe de cele mai mari îngrijiri, pentru că dintre toate vietățile de pe fața pământului omul e cel mai slab, și copilul cel mai fără apărare. Vițelul, mânzul, mielul, puiul de găină, îndată ce văd lumina soarelui sunt pe picioare și pot umbla, pe când copilul cere multă trudă, mult năcaz și și multă dragoste de a se face om. Chiar îndată

scuipat în obraz, de față cu slugile sale și cu alți oameni ce se aflau atunci la curte; încât am crezut că a căzut cerul pe mine, de rușine! Ba încă m'a și amenințat, că altădată, de mi-a mai călca piciorul în ograda boierească, are să poruncească să mă întindă la scară și să mă bată cu biciul! Și cu rândueala asta, Măria Ta, în câțiva ani de zile m'a călăcit cu desăvârșire, și mi-a ridicat și cinstea, care pentru mine, a fost cel mai scump lucru!

Cuza-Vodă a stat neclintit, și s'a uitat țintă la moș Ion Roată, cât a vorbit el. Și când a isprăvit vorba, Vodă i-a pus două fișicuri de napoleoni în mână, zicându-i cu bunătate: Ține, moș loane, acest mic dar dela mine, și întim- pină-ți nevoia, de azi pe mâne, cum te-a lumina Cel de Sus; iar pe boier, lasă-l în judecata lui Dumnezeu, căci el nu bate cu ciomagul!

— Dar cu rușinea ce mi-a făcut, cum ră- mâne, Măria Ta?!

— Cu rușinea, iacă așa rămâne, moș loane, zise Cuza-Vodă, sărutându-i și pe-un obraz și pe altul, în fața mulțimii adunate acolo. Du-te și spune sătenilor dumitale, moș loane, că pe unde te-a scuipat boierul, te-a sărutat Domni- torul țării și ți-a șters rușinea.

¹ opoziție, ² atingea, ³ corcit, ⁴ oropsește, alungă, ⁵ chinue, ⁶ botul, ⁷ las pe mine, ⁸ necloplit, ⁹ vecin, ¹⁰ mic proprietar, ¹¹ traiți liniștiți, ¹² adăpostit.

după naștere, copilul se poate primejdui din pricina buricului. Când cade buricul rămâne o rană, o mică rană vie care când se obrinteste poate să dea o boală care nu iartă, fâlcarița.¹ Această boală se poate ușor înlătura când se umblă la buric cu cea mai mare curățenie, și nu se poate umbla cu curățenie la buric decât de cătră moașa dimplomată, moașă cu carte, anume pusă în sate de stăpânire. Când copilul d-v. moare de fâlcariță, moare din pricina d-v., sunteți vinovați, iar copiii d-v. capătă această boală pentru că vă feriți de moașă cu carte, pe când orășenii nu vor să aibă la nevestele lor când nasc decât moașă cu carte. Urmarea se vede prin aceea că copiii orășenilor nu mor nici odată de fâlcariță.

3. Când copiii d-v. scapa de fâlcariță, dau de alte buclucuri din pricina unui obicei vechi al d-v., obicei care a băgat în pământ mii și mii de copii și tot nu ați văzut primejdia, și tot nu v'ați lăsat de dânsul. Acest obicei nici odată nu aveți să-l vedeți la orășeni, anume obiceiul țo- cului (țoașca), adică imitarea suptului adevărat. Pentru că copilul să tacă, să nu facă pe femeie să-și piardă vremea cu dânsul. i-se dă în gură un nod de cârpă, cu o bucățică de covrig ori pâne cu zahăr, și copilul tace pentru că are prin chipul acesta un fel de înșelăciune de mâncare. Felul acesta de mâncare însă e otravă, căci să știți că copilului îi e dat până la un să mănânce numai lapte și numai laptele măsii. Chiar când mănâncă numai laptele mamei lui și tot capătă câteodată treapd,² dar încă când i-se dă de mâncare ceace nu-i bun pentru burta lui! Știți tare bine că copiii d-v. sufăr tare des de trea- păd care miroase a acru, și treapd verde. Trea- pădul verde este moartea sugacilor și moarte care aproape nici odată nu iartă pe copiii d-v. pentru că chiar când sunt bolnavi, tot aceeaș mâncare le dați, tot acelaș țoc. Știu că degeabă vă sfătuiesc, dar tot vă sfătuiesc cât voi trăi lăsați-vă de țoc, nu-l mai puneți în gura copiilor d-v., că le puneți foc, nu-i mai hrăniți cu țocul că-i hrăniți cu otravă! Orășenii nu dau țoc.

(Urmează)

¹ durere de fâlcă; se ivește la copii mici.

² diaree, urdinat

Calendarul săptămânii

Iulie		Cuptor
Zilele săptămânei	Data	Numele sfinților și sărbătorilor Calendarul Iulian (vechiu)
Joi	26	M. Ermolae
Vineri	27	(+) M. M. Pantelimon
Sâmb.	28	Ap. Proh., Nic., Tim. și Par.
Dum.	29	M. Calinic; Ma Teodota
Luni	30	Aplii Sila și Silvan
Marți	31	Dreptul Eudochim
Merc.	1	Scoat. c. † și Mii Macavei

Un cal galben (rigi), de zece ani, care are la piciorul stâng din'napoi o glută (os mort), iar în frunte un punct alb, a fost furat de țigani vândrași. Cel-ce îi dă de urmă capătă 100 cor. — **Ioan Gașpăr în Sôsd** comit. Temes. 2-2

Casa

de sub Nr. 647 din strada Iazului în Caransebeș, cu jumătate intravilan de 232 st. □ este de vinzare. Asemenea și o grădină de 2 jugere în- grădită cu gard viu din „valea-mare”. A se ad- resa la Nicolae Teodorovits în Bozovics. 3-2.

Anunț de căsătorie

Un comerciant și ospătar, absolvat dela miliție, de 38 ani, dintr'o comună fruntașă în Torontal, voește să se căsătorească cu o fată sau nevastă fără copii de 30-40 ani, care să dispună și de ceva avere. A se adresa învățătorului penz. Sil- viu Ștefan în Végyszentmihály (com. Torontál). 4-2